

ŚRODOWISKOWY DOM SAMOPOMOCY W GOSTYNIU W LATACH 1998-2018

W latach dziewięćdziesiątych XX wieku psychiatryczna i odwykowa opieka zdrowotna w Polsce wymagała głębokich zmian i dostosowania jej do wymogów współczesnej psychiatrii. Przeprowadzana reforma leczenia psychiatrycznego w Polsce polegała na stopniowej transformacji modelu szpitalnego w kierunku psychiatrii środowiskowej. Na drodze przemian pojawiło się wiele trudności i zagrożeń, ale również szanse i nadzieje.

Uruchomione w tym czasie *Wojewódzkie programy poszerzenia, zróżnicowania i unowocześnienia pomocy i oparcia społecznego* przyspieszyły i umożliwiły poprawę sytuacji życiowej osób z zaburzeniami psychicznymi. Określiły wymagania nie tylko leczenia i rehabilitacji zdrowotnej, ale także skutecznych działań w zakresie upowszechniania różnych form wsparcia i pomocy oferowanych przez wszystkie instytucje życia społeczno-publicznego, prywatne, a także sektora pozarządowego. Osoby opuszczające szpitale psychiatryczne lub pozostające pod opieką poradni zdrowia psychicznego wymagały szczególnej uwagi i wsparcia ze strony profesjonalnych służb społecznych, a także wolontariuszy i działaczy organizacji pozarządowych, bo – według badań – najbliższa rodzina i otoczenie chorych psychicznie często nie były w stanie takiej pomocy zapewnić. Dlatego też ważnym elementem ochrony zdrowia psychicznego stały się instytucje działające w obszarze pomocy społecznej – jednostki organizacyjne systemu pomocy i integracji społecznej wszystkich samorządów terytorialnych, a także organizacje pozarządowe. Celem programu było głównie zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi zróżnicowanych form pomocy i wsparcia tak, aby mogły pozostać w swoim środowisku zamieszkania, przebywając w warunkach zapewniających coraz lepszą jakość życia, w przyjaznym i tolerancyjnym otoczeniu społecznym.

29 listopada 1990 roku *Ustawę o opiece społecznej z 1923 roku* zastąpiła *Ustawa o pomocy społecznej*. Zastąpienie terminu „opieka społeczna” pojęciem „pomoc społeczna” miało z założenia poszerzyć kompetencje instytucji państwowych. Istotą opieki społecznej było zaspokajanie potrzeb bytowych osób potrzebujących wsparcia, natomiast pomoc społeczna posiadała

szersze znaczenie. Oprócz udzielenia niezbędnego wsparcia bytowego instytucje państwowe zobowiązane zostały do podejmowania działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji, w jakiej znajduje się jednostka bądź rodzina. Tym samym zaczęto zwracać uwagę na osoby niemogące samodzielnie prowadzić egzystencji, aby zapewnić im godziwe warunki, równouprawnienie w dostępie do wszystkich aspektów życia społecznego i szeroko pojętej rehabilitacji.

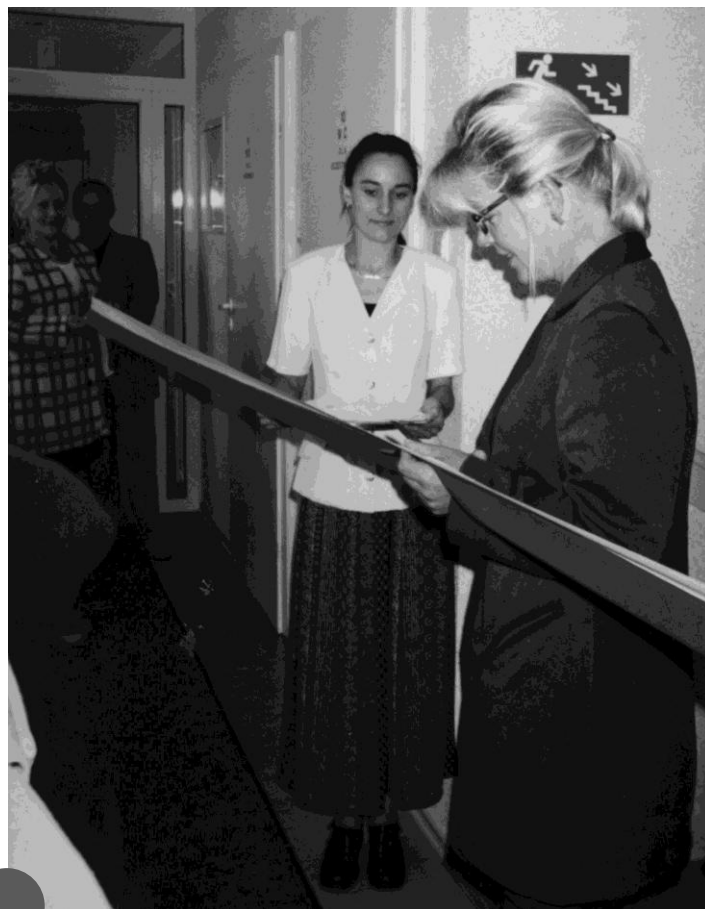
Powołanie ŚDS

Na początku lat dziewięćdziesiątych XX wieku Anna Kulak zgłosiła ówczesnemu burmistrzowi Gostynia Jerzemu Woźniakowskiemu potrzebę podjęcia działań w kierunku zaspokojenia potrzeb osobom z niepełnosprawnością. Od tego momentu pracownicy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gostyniu rozpoczęli działania. Prowadzono rekrutację celem uaktywnienia osób dotkniętych problemem niepełnosprawności intelektualnej. W ten sposób zawiązało się Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych Umysłowo „Nie Sami”, które systematycznie powiększało się o nowych członków i przerodziło w organizację pozarządową. Rodzice zrzeszeni w stowarzyszeniu, między innymi: Anna Kulak, Irena Miałkowska, Halina Wieczna oraz dyrektor Domu Pomocy Społecznej w Chwałkowie Zbigniew Gordziej i pracownik Małgorzata Walczak, byli inicjatorami działań ukierunkowanych na poprawę sytuacji osób i rodzin dotkniętych problemem niepełnosprawności w gminie Gostyń.

W marcu 1997 roku kierownik MGOPS w Gostyniu wystosował wniosek do Zarządu Miasta i Gminy w Gostyniu o utworzenie Środowiskowego Domu Samopomocy, finansowanego przez administrację rządową, jako zadania zleconego gminie w ramach pomocy społecznej. Rok później, 27 sierpnia, zostało zawarte porozumienie pomiędzy Wojewodą Leszczyńskim reprezentowanym przez Dyrektora Wojewódzkiego Zespołu Pomocy Społecznej w Lesznie Włodzimierza Kałka, a Zarządem Miasta i Gminy w Gostyniu reprezentowanym przez burmistrza Jerzego Woźniakowskiego w sprawie realizacji zadania zleconego gminie przez administrację rządową w ramach pomocy społecznej. Z treści dokumentu wynika, że wojewoda zleca, a organ gminny przyjmuje do wykonania za pośrednictwem Ośrodka Pomocy Społecznej w Gostyniu organizację i prowadzenie Środowiskowego Domu Samopomocy w Gostyniu dla 20 osób, które z powodu choroby psychicznej lub upośledzenia umysłowego wymagają zapewnienia usług.

Definiując pojęcie środowiskowego domu samopomocy, określono, że jest to ośrodek wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, które w wyniku upośledzenia niektórych funkcji organizmu lub zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy w życiu w środowisku rodzinnym i społecznym,

w szczególności w celu zwiększenia zaradności i samodzielności życiowej, a także ich integracji społecznej. Natomiast cel określono jako zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi psychiatrycznej opieki zdrowotnej połączonej z rehabilitacją społeczną. Psychiatryczna opieka zdrowotna obejmowała głównie konsultacje i okresową ocenę stanu psychicznego osoby niepełnosprawnej oraz psychoterapię i terapię farmakologiczną. Natomiast rehabilitacja społeczna skupiać się miała na podtrzymaniu i rozwijaniu u osób z zaburzeniami psychicznymi umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, terapię zajęciową, przygotowanie osób do podjęcia pracy oraz pomoc w uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia. Domy, w zależności od kategorii osób, dla których są przeznaczone, dzielą się na następujące typy: A – dla osób przewlekle psychicznie chorych, B – dla osób upośledzonych umysłowo oraz C – dla osób wykazujących inne przewlekle zaburzenia czynności psychicznych.

Otwarcie Środowiskowego Domu Samopomocy w Gostyniu

Uchwałę w sprawie przyjęcia zadań zleconych z zakresu administracji rządowej dotyczących utworzenia Środowiskowego Domu Samopomocy podległego Miejsko-Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Gostyniu przyjęto na sesji Rady Miejskiej 28 maja 1997 roku. Środki finansowe zapewniała administracja rządowa. Dom typu A i B był ośrodkiem dziennego pobytu dla osób powyżej 18 roku życia, które w środowisku domowym nie nabyły umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia. Miał prowadzić terapię zajęciową oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze.

Potrzeby powstania tego typu placówki w środowisku gostyńskim były ogromne. Liczba osób zarejestrowanych wówczas w Poradni Zdrowia Psychicznego (350) z terenu gminy Gostyń wskazywała na konieczność zorganizowania miejsca, które oferowałoby pomoc i pozwalało uczestniczyć w zajęciach zwiększających kompetencje społeczne osób upośledzonych umysłowo i chorych psychicznie.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Gostyniu był pierwszą jednostką na terenie obecnego powiatu świadcząca tego typu usługi. Podlegał kierownikowi MGOPS w Gostyniu, ale miał charakter ponadlokalny. Świadczeniami obejmował zarówno mieszkańców gminy Gostyń, jak i gmin ościennych.

Przystosowanie siedziby ŚDS

Podstawowym problemem utworzenia ŚDS było znalezienie odpowiedniego budynku i dostosowanie go do potrzeb osób niepełnosprawnych. Ostatecznie zdecydowano się na bazę lokalową przy ulicy Willowej 3a w Gostyniu i dokonanie adaptacji budynku socjalno-administracyjnego po Zakładzie Energetyki Ciepłej. Zarząd Miejski w Gostyniu 1 lipca 1997 roku przekazał w nieodpłatne administrowanie, na rzecz MGOPS w Gostyniu, całość przejętych wtedy po użytkowaniu Spółdzielni Mieszkaniowej w Gostyniu pomieszczeń, o łącznej powierzchni 234,76 m².

15 września 1997 roku odbyło się spotkanie dotyczące możliwości adaptacji budynku socjalno-administracyjnego. W spotkaniu udział wzięli: Barbara Józefowska, Ryszard Sobkowiak, Grażyna Jaruzel, Roman Sikorski, Teresa Klonowska oraz Henryk Sadzki. Ustalono wówczas, że pomieszczenia znajdujące się w części na parterze budynku zaadaptowane zostaną na dwa dwuosobowe mieszkania chronione. Korzystać z nich miały osoby potrzebujące wsparcia w samodzielnym codziennym funkcjonowaniu ze względu na przebytą chorobę psychiczną. Z dwóch pozostałych niewielkich pomieszczeń utworzono salkę klubową oraz pracownię techniczną. Piętro budynku zostało przeznaczone na pomieszczenie administracyjne, gabinet pielęgniarski, lekarza i psychologa, salkę rehabilitacji ruchowej wraz z natryskiem, salę terapii zajęciowej wraz z możliwością wykorzystania do celów

konsumpcji, pracownię kulinarną wraz ze zmywalnią oraz toalety. Z uwagi na ograniczoną powierzchnię użytkową obiektu wykluczono przyjmowanie pensjonariuszy na wózkach inwalidzkich. Dlatego zrezygnowano z windy i zespołów sanitarnych dla tych osób. Wstępny kosztorys projektu wynosił 246 000 złotych. Planowany termin zakończenia robót wyznaczono na koniec 1997 roku, natomiast oddanie ŚDS do użytku przewidziano na połowę roku następnego. Otwarcie działalności Domu nastąpiło 1 września 1998 roku.

Przez wiele lat nie było żadnych konkretnych uregulowań prawnych dotyczących zakresu usług i wymogów. Zostały one skonkretyzowane dopiero w 2010 roku. Obecnie ŚDS prowadzi działalność na zasadzie uregulowań prawnych zawartych w: ustawie z 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 9 grudnia 2010 roku w sprawie środowiskowych domów samopomocy, ustawie z 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (wszystkie z późniejszymi zmianami). Akty określające funkcjonowanie ŚDS to: *Statut domu*, *Regulamin organizacyjny*, *Program działalności domu* i *Plany pracy* na każdy rok. Środki finansowe na realizację zadania zapewnia administracja rządowa w ramach zadań zleconych gminie. Gmina Gostyń także wspiera finansowo funkcjonowanie jednostki. Dotacja otrzymywana z budżetu państwa nie zaspokaja bowiem w pełni środków finansowych na prowadzenie wysokiego poziomu usług specjalistycznych oraz tak szerokiej oferty prowadzonej terapii i rehabilitacji.

Budynek i teren

Początkowo ośrodek nie obejmował całości budynku, tylko $\frac{3}{4}$ jego powierzchni. Dopiero zmieniające się przepisy Rozporządzenia z 9 grudnia 2010 roku Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie środowiskowych domów samopomocy określiły wymagane standardy, a tym samym wymusiły zapewnienia nie mniej niż 8 m^2 powierzchni użytkowej przypadającej na jednego uczestnika. W 2012 roku została przyłączona pozostała część budynku i obecnie całość wynosi 360 m^2 .

Początkowo w budynku znajdowały się mieszkania chronione: dwa małe samodzielne pokoje z kuchenkami i wspólnymi łazienkami na parterze. Ich celem było zapewnienie możliwości samodzielnego gospodarowania pod opieką przez maksymalny okres 3-4 miesięcy. Po kilku latach, w związku z brakiem zainteresowania, mieszkania te zostały zlikwidowane i wykorzystane jako kolejne sale do prowadzenia terapii.

Kolejne zmiany nastąpiły już w lipcu 2005 roku, kiedy na podstawie umowy użyczenia z Gminą Gostyń MGOPS w Gostyniu otrzymał do użytkowania na czas nieokreślony – na realizację celów związanych z działalnością statutową ŚDS – nieruchomość o powierzchni 450 m^2 położoną przy ulicy Bolesława Chrobrego. Została ona przeznaczona dla celów terapeutycznych.

tycznych i rekreacyjnych. W ramach działań terapeutycznych wprowadzono w ŚDS nową formę terapii, jaką jest silwoterapia.

Od 2002 do 2013 roku w budynku wykorzystywano na działalność związaną z realizacją zadań Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych pomieszczenia Punkt Wsparcia.

W ciągu ostatnich lat ŚDS poszerzał ofertę usługową dla mieszkańców potrzebujących wsparcia poprzez zwiększenie zakresu zajęć, dostosowanie obiektu do wymaganych standardów, rozszerzenie zakresu terapii i dostosowanie pracowni terapeutycznych do potrzeb uczestników i specyfiki prowadzonych treningów. W ramach tych działań wykonano sukcesywnie wiele remontów. Zamontowano również bramę roletową zabezpieczającą dojście do platformy do transportu osób. Wbudowano szafki we wnęce korytarza służące jako część szatni dla uczestników. Doposażono w sprzęt rehabilitacyjny salę rehabilitacji ruchowej oraz pracownię kulinarną.

Siedziba Środowiskowego Domu Samopomocy w Gostyniu (2018)

Aby budynek i przestrzeń na jego terenie stały się dostępne dla wszystkich korzystających z usług ośrodka, bez względu na rodzaj i zakres niepełnosprawności, podjęto działania, dzięki którym bariery te były stopniowo likwidowane, a dostęp do poszczególnych miejsc i poruszanie się nie stanowiły dla nikogo w żadnym stopniu ograniczeń. W 2013 roku pozyskane zostały dodatkowe środki z Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu na budowę platformy pionowej do transportu osób. Przeprowadzono

dodatkowo szereg remontów wewnętrznych: montaż uchwyty i barierki, położenie posadzek antypoślizgowych i szereg innych prac remontowo-budowlanych pracowni terapeutycznych, korytarzy i łazienek oraz wykonano remont elewacji budynku. Tym samym budynek został pozbawiony barier architektonicznych. W 2011 roku w celu wzmocnienia zabezpieczeń przeciwpożarowych dokonano montażu hydrantów wewnętrznych 25 m z węzłem półsztywnym na każdym piętrze budynku ŚDS, dostosowano prawidłową długość dojścia ewakuacyjnego z każdego pomieszczenia kondygnacji, wydzielono klatkę schodową drzwiami o wymaganej klasie odporności i wyposażono ją w urządzenia oddymiające.

Kadra i kierownictwo

Środowiskowy Dom Samopomocy był jednostką organizacyjną podległą kierownikowi MGOPS w Gostyniu Teresie Klonowskiej. Na jego czele stał kierownik powoływany przez kierownika MGOPS. Pierwszym szefem ŚDS została Irena Zborowska, która od podstaw tworzyła Dom i nadała mu kierunek działania. Kolejnymi kierownikami byli: Honorata Grzemska (od 2004 roku), Tomasz Dziedzic (od 2007 roku) i Violetta Skorupska (od 2011 roku). Początkowo zatrudnienie obejmowało 9,5 etatu: kierownik, księgowa, psycholog, pielęgniarka, pracownik socjalny, fizjoterapeuta, instruktorzy terapii, terapeuci, opiekunowie, kierowca, sprzątaczką, lekarz psychiatra. W związku ze zmieniającymi się wymogami ustawowymi i aktualnymi potrzebami dziś personel ŚDS obejmuje 10 etatów.

Spotkanie prowadzi Violetta Skorupska, kierownik ŚDS

Na przestrzeni lat regulacje prawne zostały bardziej sprecyzowane i obecnie ośrodek spełnia określone standardy. Po kilkunastu latach funkcjo-

nowania w ramach MGOPS w Gostyniu ŚDS zmienił formę organizacyjną. *Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 9 grudnia 2010 roku w sprawie środowiskowych domów samopomocy* określiło sposób funkcjonowania środowiskowych domów samopomocy, tryb kierowania i przyjmowania osób do wyżej wymienionych domów. Wskazane zostały też wymogi – sposób finansowania, warunki lokalowe oraz pomieszczenia przeznaczone na pobyt uczestników zajęć, kwalifikacje kadry oraz wskaźnik zatrudnienia w zależności od typu domu. Rozporządzenie określa też zakres usług i formę wsparcia oferowanych uczestnikom, zasady prowadzenia dokumentacji, korzystania z posiłku i transportu.

W rozporządzeniu znalazł się zapis, iż w terminie do 31 grudnia 2014 roku winno nastąpić dostosowanie domów do wymaganych standardów. Zgodnie z wytycznymi Ministra Pracy i Polityki Społecznej środowiskowy dom samopomocy powinien funkcjonować jako odrębna jednostka organizacyjna, posiadająca własny statut i regulamin organizacyjny. Wejście w życie tego rozporządzenia zobowiązało Gminę Gostyń do dostosowania oferowanych usług w Środowiskowym Domu Samopomocy do poziomu obowiązujących standardów, w tym wyodrębnienia Domu ze struktur Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Na podstawie Uchwały Nr XL/588/14 Rady Miejskiej w Gostyniu z 5 września 2014 roku utworzono ośrodek wsparcia typu A i B dla osób z przewlekłą chorobą psychiczną i upośledzeniem umysłowym: Środowiskowy Dom Samopomocy w Gostyniu jako jednostkę organizacyjną Gminy Gostyń. Rozpoczął on działalność 1 stycznia 2015 roku.

Pracownicy zatrudnieni w Środowiskowym Domu Samopomocy działającym w strukturach Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gostyniu stali się od 1 stycznia 2015 roku pracownikami Środowiskowego Domu Samopomocy w Gostyniu. Majątek wykorzystywany w działalności ŚDS stał się majątkiem Domu. Kierownikiem została ówczesna kierownik tego działu w MGOPS Violetta Skorupska.

Uczestnicy

Początkowo Dom przeznaczony był dla 15 osób. W miarę upływu czasu, rozpowszechniania się informacji o możliwościach ośrodka zapotrzebowanie na tego rodzaju formę wsparcia wzrastało. ŚDS w Gostyniu okazał się niezbędnym ogniwem w systemie pomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Uczestnikami byli mieszkańcy gminy Gostyń, ale też gmin sąsiednich: Krobi, Pępowa. W późniejszym okresie zostali przyjęci również mieszkańcy gmin: Pogorzela i Borek Wlkp. Zainteresowanie wciąż wzrastało, dlatego w ciągu 5 lat funkcjonowania liczba miejsc pobytowych wzrosła do 28, a w następnych kolejnych latach do 31.

Reprezentacja ŚDS podczas zawodów sportowych na stadionie w Gostyniu

Uczestnicy terapii znajdują w ŚDS odpowiednie miejsce dla zaspokojenia swoich potrzeb, rozwijania własnych umiejętności społecznych i praktycznych, zainteresowań i samorealizacji. Poprzez udział w zajęciach mają możliwość poszerzenia zamkniętego kręgu znajomych, (ograniczającego się zazwyczaj do rodziny), poznania nowych ciekawych ludzi. Przede wszystkim ludzi z pasją, co wpływa również na rozwój zainteresowań uczestników. Dom stwarza nowe możliwości tym osobom i ich rodzinom. W ciągu roku można zaobserwować ogólny wzrost poziomu wiedzy i motywacji uczestników.

Przyjęcie do ŚDS odbywa się na wniosek uczestnika, jego rodziny bądź opiekuna na podstawie decyzji administracyjnej w oparciu o właściwą dokumentację. Wniosek o przyjęcie składa się w ośrodku pomocy społecznej właściwym ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się o skierowanie, dołączając: zaświadczenie lekarskie wydane przez lekarza psychiatrę lub neurologa o występujących zaburzeniach psychicznych, zaświadczenie od lekarza rodzinnego o stanie zdrowia, o braku przeciwwskazań do uczestnictwa w zajęciach w Domu wraz z informacją o niestwierdzeniu nosicielstwa chorób zakaźnych oraz o stanie fizycznym i samodzielności kierowanego, orzeczenie o niepełnosprawności, o ile osoba takie posiada, zaświadczenie o dochodach netto (z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku), w celu ustalenia odpłatności za pobyt w ŚDS.

Podstawę do korzystania z usług stanowi decyzja administracyjna wydana z upoważnienia burmistrza przez kierownika MGOPS w Gostyniu w oparciu o wyżej wymienione dokumenty, określone w Ustawie o pomocy społecznej oraz Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie środowiskowych domów samopomocy. Decyzję wydaje się na czas ustalony przez kierownika Domu i niezbędny do realizacji indywidualnego planu postępowania wspierająco-aktywizującego. Uczestnika i jego rodzinę/opiekuna pracownik Domu informuje o zasadach działalności, funkcjonowania i obowiązującym regulaminie organizacyjnym. Pobyt w placówce jest odpłatny (zgodnie z przepisami ustawy o pomocy społecznej) i uzależniony od dochodu uczestnika.

Misja i zadania

Misją Środowiskowego Domu Samopomocy w Gostyniu jest stworzenie systemu umożliwiającego przywrócenie osoby z upośledzeniem umysłowym i z przewlekłą chorobą psychiczną do pełnego uczestnictwa w społeczeństwie, wytworzenie poczucia aktywnego w nim uczestnictwa, wyposażenie w kompetencje umożliwiające pełnienie ról społecznych oraz osiągnięcie pozycji społecznej dostępnej osobom sprawnym i zdrowym. Rehabilitacja ma zmierzać do włączenia i zaakceptowania tych osób jako równych i pełnoprawnych członków społeczeństwa, tak by mogły korzystać ze wszystkich dóbr kultury i cywilizacji oraz przyczyniać się do ich pomnażania. Rehabilitacja odbywa się poprzez świadczenie usług w zakresie wsparcia terapeutycznego, edukacyjnego, opieki i podstawowych zabezpieczeń bytowych.

ŚDS zapewnia uczestnikom pobytu odpowiedni poziom specjalistycznych zajęć terapeutycznych oraz zaspokojenie ich niezbędnych potrzeb społecznych, socjalnych, zdrowotnych przez: zapewnienie usług specjalistycznych z zakresu umiejętności społecznych, dążenie do stabilizacji psychicznej uczestników, podtrzymywanie efektów terapeutycznych oraz zapobieganie nawrotom choroby u osób, które przeszły cykl leczenia psychiatrycznego, pomoc w stosowaniu zaleceń terapeutycznych, rehabilitację społeczną, w tym terapię zajęciową, rehabilitację ruchową, udzielanie pomocy w podstawowych czynnościach życiowych, stymulowanie w nawiązywaniu, utrzymaniu i rozwijaniu kontaktów z rodziną i środowiskiem lokalnym, rozwijanie zainteresowań, umożliwienie rozwoju kulturalnego i osobowościowego uczestników, prowadzenie poradnictwa psychologicznego i socjalnego, tworzenie możliwości samorealizacji w czasie wolnym.

Zajęcia z uczestnikami ŚDS na gostyńskiej kregielni

Dom działa pięć dni w tygodniu, przez osiem godzin dziennie. Co najmniej sześć godzin dziennie prowadzone są zajęcia z uczestnikami. ŚDS umożliwia uczestnikom skierowanym na pobyt dzienny spożywanie gorącego posiłku przyznanego w ramach zadania własnego gminy, w ramach treningu kulinarnego lub umożliwia zakup gorącego posiłku. Obecnie Środowiskowy Dom Samopomocy w Gostyniu jest placówką pobytu dziennego, ośrodkiem wsparcia dla 31 osób, prowadzi działalność typu A (dla osób przewlekle psychicznie chorych) i typu B (dla osób z niepełnosprawnością intelektualną). Dom świadczy usługi dla osób z terenu miasta i gminy Gostyń, a w uzasadnionych przypadkach dla potrzebujących tej formy pomocy z gmin ościennych powiatu gostyńskiego. Z odległych części miasta i spoza miasta zapewnia się uczestnikom transport na zajęcia oraz powrót do domu.

Pierwszy samochód służący do tego celu został zakupiony dzięki wsparciu Włodzimierza Kałka, wówczas dyrektora Wojewódzkiego Zespołu Pomocy Społecznej w Lesznie, ze środków Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego. Był to pięcioosobowy Citroën C-15. W 2007 roku pozyskano odpowiednie fundusze i zakupiono dziewięcioosobowy Renault Trafic (minibus), który służy do dziś.

Działalność terapeutyczna, pracownie

Podstawową zasadą funkcjonowania od samego początku była możliwość swobodnego uczestnictwa i wyboru formy aktywności. Środowiskowy Dom Samopomocy w Gostyniu świadczy usługi w ramach indywidualnych

lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym. Prowadzone są zajęcia z zakresu: treningu funkcjonowania w życiu codziennym – umiejętności praktycznych, samoobsługowych i zaradności życiowej, treningu umiejętności spędzania czasu wolnego, treningu umiejętności interpersonalnych, społecznych i rozwiązywania problemów, w tym kształtowanie pozytywnych relacji uczestnika z osobami bliskimi, innymi osobami, w instytucjach kultury, treningu aktywizacji zawodowej – zwiększenie kompetencji interpersonalnych i społecznych niezbędnych w poszukiwaniu pracy, edukacji.

Zajęcia w siedzibie ŚDS w Gostyniu

Treningi prowadzone są w pracowniach terapeutycznych: kulinarnej, ogólnoużytkowej, plastycznej, muzycznej i teatralnej, komputerowej, biblioterapii i kompetencji społecznych, silwoterapii, rehabilitacji ruchowej. Ponadto prowadzone jest poradnictwo psychologiczne obejmujące: indywidualne konsultacje z psychologiem dla uczestników, rodzin i opiekunów, treningi grupowe z psychologiem zwiększające motywację, pogłębiające zrozumienie siebie i innych, aktywizację zawodową. Podczas zajęć zapewniona jest opieka medyczno-pielęgniarska.

Współpraca

ŚDS buduje sieć wsparcia społecznego dla podopiecznych poprzez współpracę z organizacjami pozarządowymi, instytucjami, pracodawcami,

środowiskiem lokalnym. Poszerza kontakty i wymienia doświadczenia z placówkami świadczącymi pomoc osobom z zaburzeniami psychicznymi. Wspólnie z uczniami szkół, seniorami organizuje imprezy, pokazuje umiejętności uczestników domu, nawiązuje i podtrzymuje kontakty ze społecznością lokalną, a także współpracuje z młodzieżowym wolontariatem.

ŚDS opracowuje i realizuje projekty we współpracy i porozumieniu z instytucjami i organizacjami pozarządowymi na rzecz osób chorych psychicznie, niepełnosprawnych oraz ich rodzin i środowisk. Współpraca z rodziną i opiekunami uczestnika ŚDS opiera się na zasadzie partnerskiego współdziałania.

Zakres współpracy z rodziną i opiekunami obejmuje: udzielanie porad i wskazówek, wsparcie psychiczne, pomoc w poznaniu, rozumieniu i zaakceptowaniu potrzeb uczestnika, pomoc w poszukiwaniu rozwiązań narastających problemów rodzinnych, pokierowanie do odpowiednich instytucji, kształtowanie umiejętności niezbędnych do prowadzenia rehabilitacji w warunkach domowych, pomoc w dostępie do leczenia, udzielanie informacji o aktualnych problemach i postępie w zakresie terapii i rehabilitacji uczestnika, organizowanie spotkań z rodzinami i opiekunami w zależności od potrzeb, pomoc w organizacji różnych form wypoczynku dla podopiecznych i ich rodzin.

Stowarzyszenie „Bez granic”

Pracownicy Środowiskowego Domu Samopomocy w Gostyniu w październiku 2017 roku wraz z rodzinami i opiekunami osób z niepełnosprawnością założyli Gostyńskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Zaburzeniami Psychicznymi, Niepełnosprawnością oraz ich Rodzin „Bez granic”. Do 2017 roku aktywnie działali w Stowarzyszeniu „Ja też pomagam” realizując takie same cele. W ten sposób starają się i pozyskują środki na realizację różnych projektów z zakresu rehabilitacji społecznej. Dzięki przyjaznej dłoni ludzi dobrej woli można w szerszym zakresie realizować wyznaczone cele. Okazane wsparcie pozwala na rozwój zainteresowań i samorealizację naszych podopiecznych.

Działalność Stowarzyszenia „Bez granic” opiera się na pracy społecznej ogółu członków. Celem organizacji jest działanie dobroczynne i wyrównywanie szans osób z zaburzeniami psychicznymi, z niepełnosprawnością, oraz ich rodzin. To także tworzenie warunków przestrzegania wobec nich praw człowieka, prowadzenia ich ku aktywnemu uczestnictwu w życiu społecznym, działanie na rzecz ochrony ich zdrowia oraz wspieranie ich rodzin.

Bibliografia

Obwieszczenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z 23 marca 2018 roku w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie domów pomocy społecznej, Dz. U. 2018 poz. 734.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Gostyniu, *Kroniki*.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Gostyniu, *Regulamin obowiązujący uczestników Środowiskowego Domu Samopomocy w Gostyniu*.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Gostyniu, *Wskazówki dotyczące organizacji i funkcjonowania środowiskowego domu samopomocy*.

Uchwała Rady Miejskiej w Gostyniu Nr XXXVII/237/97 z 28 maja 1997 roku.

Uchwała Rady Miejskiej w Gostyniu Nr L/98/97 z 15 czerwca 1997 roku.

Uchwała Rady Miejskiej w Gostyniu Nr XXXVIII/482/05 z 30 maja 2005 roku.

Uchwała Rady Miejskiej w Gostyniu Nr XL/588/14 z 5 września 2014 roku.

Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego z 19 sierpnia 1994 roku, Dz. U. Nr 111, poz. 535.

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osoby niepełnosprawnej z 26 sierpnia 1997 roku, Dz. U. Nr 123, poz. 776.

Ustawa o pomocy społecznej z 12 marca 2004 roku, Dz. U. 2004 Nr 64 poz. 593.

Zarządzenie Nr 101/2015 Burmistrza Gostynia z 29 maja 2015 roku.